

Vergaderjaar 1983–1984 Nr. 216a

**16 946 (R 1180)**

**Goedkeuring van: 1. het op 30 augustus 1961 te New York tot stand gekomen Verdrag tot beperking der staatloosheid (Trb. 1967, 124);**  
**2. het op 6 mei 1963 te Straatsburg tot stand gekomen Verdrag betreffende beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende de militaire nationaliteit, met Bijlage (Trb. 1964, 4), alsmede het Aanvullend Protocol en Protocol tot wijziging van 24 november 1977 (Trb. 1981, 45 en 46);**  
**3. de op 13 september 1973 te Bern tot stand gekomen Overeenkomst inzake beperking van het aantal gevallen van staatloosheid (Trb. 1974, 32)**

**16 947 (R 1181)**

**Vaststelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap ter vervanging van de Wet van 12 december 1892, Stb. 268 op het Nederlanderschap en het ingezetenschap (Rijkswet op het Nederlanderschap)**

## **MEMORIE VAN ANTWOORD**

Ontvangen 5 september 1984

Mede namens de minister van Buitenlandse Zaken beantwoord ik het voorlopig verslag als volgt.

Het stemt mij tot voldoening, dat de leden van de C.D.A.-fractie zich konden verenigen met de grondgedachten en de systematiek van het wetsvoorstel. Ook de waardering die deze leden uitspraken voor de visie omtrent de waarde en betekenis van de Nederlandse nationaliteit, waarvan ik bij de behandeling in de Tweede Kamer blijk heb gegeven, stel ik op prijs. Zoals ik reeds toen te kennen gaf, acht ook ik de gelijkstelling van man en vrouw in het nationaliteitsrecht van groot belang. Dat de leden van de V.V.D.-fractie zich bij deze opmerkingen van de leden van de C.D.A.-fractie aansloten, verheugt mij.

De leden van de C.D.A.-fractie stelden, onder verwijzing naar een artikel van prof. mr. H. U. Jessurun d'Oliveira (NJB 1984, blz. 417 e.v.), een aantal vragen.

Beoogt, aldus luidt de eerste vraag, het Verdrag van New York tot beperking der staatloosheid zich ook uit te spreken over waarborgen tegen lichtvaardig vervallen verklaren of afnemen van nationaliteit, ook als dat niet noodzakelijkerwijze leidt tot staatloosheid, en zou in dat geval artikel 15, onder c, van de ontworpen Rijkswet op het Nederlanderschap niet in strijd komen met artikel 7, lid 4, van het verdrag?

Het komt mij voor dat het verdrag, zoals ook in de preambule is gesteld, uitsluitend beoogt staatloosheid te beperken, maar zelfs al zou het anders zijn, dan zou toch artikel 15, onder c, van het wetsvoorstel niet in strijd zijn met artikel 7, lid 4, van het verdrag. Artikel 7, lid 4, formuleert een grond

voor nationaliteitsverlies dat ook mag intreden indien staatloosheid daarvan het gevolg is. De in artikel 15, onder c, van het wetsvoorstel vervatte regel kan niet tot staatloosheid leiden en gaat dus minder ver dan het verdrag toelaat.

De tweede vraag luidt, of in het licht van de jurisprudentie het begrip «vrijwillig» in artikel 15, onder a, van het wetsvoorstel samenvalt met het begrip «uitdrukkelijke wilsverklaring» in artikel 1, lid 1, van het Verdrag van Straatsburg tot beperking van meervoudige nationaliteit.

Naar mijn oordeel is het vrijwillig verkrijgen identiek aan de verkrijging door uitdrukkelijke wilsverklaring. De bedoelde jurisprudentie had betrekking op de vraag of in concreto de wil in vrijheid was bepaald. Die vraag kan zich bij beide formuleringen gelijkelijk voordoen.

Ten slotte vroegen de leden van de C.D.A.-fractie of ik de bedenkingen van prof. Jessurun d'Oliveira tegen het aanvullend protocol bij het Verdrag van Straatsburg deel.

Mijn antwoord op die vraag luidt ontkennend. Ik kan herhalen hetgeen ik tijdens de mondelinge behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer heb gezegd, nl. dat de privacy slechts in het geding is waar gevraagd wordt de huidige woonplaats van de betrokkene te vermelden (alle andere gegevens zijn uiteraard al bekend, zoals naam, voornamen, geboorteplaats en -datum). Het staat echter een land dat bezwaar heeft tegen de vermelding van de woonplaats vrij om die vermelding achterwege te laten. Ik stel mij voor in die gevallen waarin dat gewenst voorkomt van die vrijheid gebruik te maken. De opvatting dat aan internationale uitwisseling van informatie omtrent nationaliteitsverwijzing geen behoefte zou bestaan, gaat voorbij aan de gevolgen daarvan voor de oorspronkelijke nationaliteit.

Het doet mij bijzonder genoeg, dat ook de leden van de fractie van de P.v.d.A. hun instemming met de beide wetsvoorstellen betuigden. Het politieke draagvlak van de voorgestelde wetgeving wordt daardoor versterkt. Van de mededeling van deze leden, dat zij minder belang hechten aan het tegengaan van meervoudige nationaliteit, nam ik intussen goede nota. Zij vroegen of de indruk juist is dat, ook in de internationale samenleving, meervoudige nationaliteit een meer geaccepteerd verschijnsel is dan staatloosheid. Deze indruk lijkt mij juist, al kan zij niet worden ontleend aan de omstandigheid dat de kring van verdragspartijen bij het Verdrag van Straatsburg beperkter is dan die bij het Verdrag van New York. Het eerstgenoemde Verdrag is in beginsel beperkt tot de bij de Raad van Europa aangesloten landen; het tweede is een mondiaal verdrag. De veronderstelling van de leden van de fractie van de P.v.d.A. kan worden gegrond op de overweging dat meervoudige nationaliteit weliswaar tot problemen kan leiden voor de betrokken landen en individuele personen, doch nimmer de schrijnende gevolgen zal kunnen hebben welke aan staatloosheid kunnen zijn verbonden.

Ik stel er prijs op te verklaren dat ik geheel instem met de opmerkingen van de leden van de fractie van de P.v.d.A. omtrent het inburgeringsvereiste. Hun weergave van hetgeen daar naar mijn mening niet onder moet worden verstaan is juist.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. zouden gaarne vernemen of het beraad over de vraag, of het Verdrag van New York van 1957 betreffende de nationaliteit van de gehuwde vrouw (Trb. 1965, 218) dient te worden opgezegd, reeds tot een conclusie geleid heeft.

Het probleem schuilt in artikel 3 van het verdrag. De artikelen 1 en 2 bevatten regels die ertoe strekken de gehuwde vrouw nationaliteitsrechtelijk een zelfstandige positie te verschaffen, die onafhankelijk is van die van haar echtgenoot. Deze regels zijn in de voorgestelde Rijkswet op het Nederlanderschap ten volle gehonoreerd. Aan de internationale gelding van die regels dient ook geen afbreuk te worden gedaan.

Artikel 3 heeft op een ander onderwerp betrekking. Het bepaalt dat de gehuwde vrouw op haar verzoek door een bijzondere bevoorrechte naturalisatieprocedure de nationaliteit van haar echtgenoot kan verkrijgen, zij het dat daarbij in het belang van de nationale veiligheid of de openbare orde voorwaarden kunnen worden gesteld. Op dit artikel kan een voorbehoud worden gemaakt, hetgeen met betrekking tot de artikelen 1 en 2 niet is toegelaten. Artikel 3 is derhalve minder dwingend van aard dan de artikelen 1 en 2.

Artikel 8 van de bestaande Wet op het Nederlandschap kent de met een Nederlander gehuwde niet-Nederlandse vrouw een ongeclausuleerd optierecht op de Nederlandse nationaliteit toe. Daarmede gaat de wet verder dan hetgeen volgens het verdrag minimaal vereist is. In verband met de gelijkstelling van man en vrouw in het nationaliteitsrecht kan deze royale bepaling niet worden gehandhaafd. Die gelijkstelling, die tevens een versterking van de rechtspositie van de vrouw inhoudt (zij wordt nationaliteitsrechtelijk geheel zelfstandig en ook haar nationaliteit gaat op de kinderen over), brengt mede dat aan de verkrijging van het Nederlandschap door de gehuwde vrouw voorwaarden moeten worden gesteld.

Het nieuwe wetsvoorstel voorziet in artikel 8, lid 2, nog wel in een faciliteit voor de gehuwde vrouw, zij het dat die faciliteit niet exclusief te haren behoeve is gevestigd. Voor de niet-Nederlandse echtgenote van een Nederlandse man geldt evenmin als voor de niet-Nederlandse echtgenoot van een Nederlandse vrouw, alsmede voor tot enkele andere categorieën behorende personen, de eis dat zij gedurende ten minste vijf jaar woonplaats of werkelijk verblijf in Nederland of de Nederlandse Antillen moet hebben gehad alvorens voor naturalisatie in aanmerking te komen. Aan haar kan het Nederlandschap ook worden verleend, indien zij gedurende kortere tijd of zelfs in het geheel niet in Nederland of de Nederlandse Antillen woont. Deze afwijking van de normale eisen komt neer op een bevoorrechtiging met betrekking tot de naturalisatie als bedoeld in artikel 3, lid 1, van het verdrag.

Voor het overige gelden ook voor de gehuwde vrouw de normale voorwaarden. Voor haar naturalisatie is vereist dat tegen haar verblijf voor onbepaalde tijd in Nederland of de Nederlandse Antillen geen bezwaar bestaat en dat zij als in de Nederlandse of Nederlands-Antilliaanse samenleving ingeburgerd kan worden beschouwd. Bovendien moet haar huwelijk met de Nederlandse man ten minste drie jaar bestaan. Ook zijn de in artikel 9 van het wetsvoorstel genoemde afwijzingsgronden mede van toepassing op naturalisatieverzoeken van echtgenoten van Nederlandse mannen.

De vraag is nu, of deze vereisten en afwijzingsgronden kunnen worden aangemerkt als beperkingen in het belang van de openbare orde in de zin van artikel 3, lid 1, van het verdrag.

Daaromtrent valt in de eerste plaats op te merken, dat aan het begrip «openbare orde» in het verdrag een ruimere betekenis toekomt dan die welke het in de Nederlandse wetgeving in het algemeen heeft. Het gaat om een mondiaal verdrag, waarbij ook landen partij zijn die – zoals de tot het Angelsaksische rechtsstelsel behorende landen – het begrip «openbare orde» in hun nationale wetgeving in het geheel niet kennen. In de Engelse tekst van de verdragsbepaling wordt dan ook de uitdrukking «public policy» gebruikt. Voorts lijkt niet aan twijfel onderhevig, dat de eis betreffende de aanvaardbaarheid van het verblijf van openbare orde is, ook al zou dat begrip in een beperkte betekenis worden gebruikt. Dat de afwijzingsgrond van artikel 9, eerste lid, onder a, van het wetsvoorstel overeenstemt met artikel 3, lid 1, van het verdrag, behoeft nauwelijks betoog.

Niet onmiddellijk duidelijk is daarentegen, dat de vereisten betreffende de inburgering en de duur van het huwelijk zijn op te vatten als beperkingen in het belang van de openbare orde. Zoals ik bij de schriftelijke en mondelinge behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer heb doen uitkomen, beschouw ik de inburgering als de grondslag voor de naturalisatie. De aanspraak op verlening van het Nederlandschap wordt juist aan de

inburgering ontleend. Voor een goede beleidsvoering («public policy») is handhaving van het inburgeringsvereiste in het algemeen onmisbaar, ook al kan daar krachtens artikel 10 van het wetsvoorstel in bijzondere gevallen van worden afgezien. Dat dat vereiste voortaan ook voor de gehuwde vrouw zal gelden, hangt samen met de verzelfstandiging van haar positie in het nationaliteitsrecht en de realisering van het gelijkheidsbeginsel, dat zonder twijfel van openbare orde is. Alles bijeen genomen acht ik de stelling verdedigbaar, dat het stellen van de inburgeringseis voor de naturalisatie van de gehuwde vrouw niet in strijd is met artikel 3 van het verdrag. Hetzelfde geldt voor de eis met betrekking tot de duur van het huwelijk. Deze is immers in het wetsvoorstel opgenomen om te voorkomen dat men door een z.g. schijnhuwelijk aan te gaan het Nederlanderschap zou verwerven en aldus de wettelijke voorwaarden betreffende de toelating en het verblijf van vreemdelingen zou ontgaan. Hier is de openbare orde, opgevat in de beperkte betekenis, in het geding. Resteren de afwijzingsgronden van artikel 9, lid 1, onder b en c, van het wetsvoorstel.

Ingevolge het bepaalde in artikel 9, lid 1, aanhef en onder b, wordt in het algemeen een naturalisatieverzoek afgewezen indien de verzoeker die een andere nationaliteit bezit niet bereid is om daarvan afstand te doen. De bepaling is bedoeld om meervoudige nationaliteit tegen te gaan. Zij is in overeenstemming met het ter goedkeuring voorgelegde Verdrag van Straatsburg. De voorgestelde wetsbepaling bevat een beperking in het belang van de openbare orde.

Het bepaalde in artikel 9, lid 1, aanhef en onder c, van het wetsvoorstel behelst een regel die uitsluitend geldt voor verzoekers tot naturalisatie die wonen in het land waarvan zij de nationaliteit bezitten. Behoudens uitzondering krachtens artikel 10 kunnen zij, zolang zij zich niet elders vestigen, niet tot Nederlander worden genaturaliseerd. Hier is dus geen sprake van een absolute verhindering ter zake van de verkrijging van het Nederlanderschap. Het beginsel waarvan de regel uitgaat, is van openbare orde. Het gaat de internationale verhoudingen aan.

Komt nu het aanleggen van de besproken beperkingen bij de naturalisatie van de echtgenote van een Nederlandse man in strijd met artikel 3, lid 2, van het verdrag van 1957? Die bepaling verbiedt een verdragsuitleg waardoor afbreuk wordt gedaan aan wetgeving waaraan de gehuwde vrouw een optierecht op de nationaliteit van haar echtgenoot ontleent. Ontegenzeggelijk bevat artikel 8 van de bestaande wet op het Nederlanderschap zulk een optierecht. De wijzigingen die thans in dat opzicht zijn voorgesteld, vloeien echter niet voort uit een interpretatie van het verdrag van 1957. Zij hebben een zelfstandige rechtsgrond in het streven naar verzelfstandiging van de rechtspositie van de gehuwde vrouw met inachtneming van het gelijkheidsbeginsel, een streven dat juist in de lijn van het verdrag van 1957 ligt.

Ik kom tot de conclusie, dat de voorgestelde wetgeving niet in strijd komt met het verdrag van 1957, althans indien dat naar zijn bedoeling wordt begrepen. De noodzaak tot opzegging van het verdrag, waardoor ten onrechte de indruk zou worden gewekt dat Nederland de eigen positie van de vrouw in het nationaliteitsrecht niet langer aanvaardt, doet zich dan ook niet voor.

De vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie of reeds uitsluitel is ontvangen van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten ten aanzien van de aangehouden motie-Van den Toorn (16947, stuk 51) kan bevestigend worden beantwoord. Het advies luidt positief. Naar het oordeel van de VNG zijn de afdelingen bevolking van de gemeenten in het algemeen kwalitatief voldoende toegerust voor het verrichten van het vooronderzoek ter zake van naturalisatie, het horen van betrokkenen daaronder begrepen. Ik ben voornemens een procedure in te voeren, waarbij omtrent naturalisatieverzoeken het advies van de burgemeester wordt ingewonnen.

De vragen van de leden van de fractie van de V.V.D. beantwoord ik als volgt.

De bepaling van artikel 4, lid 1, van de ontworpen Rijkswet op het Nederlandschap, volgens welke de minderjarige vreemdeling die door een Nederlander wordt erkend het Nederlandschap verkrijgt, komt ook in de bestaande wet (artikel 1, aanhef en onder a) voor. Laatstgenoemde bepaling doet die verkrijging terugwerken tot de geboorte van het erkende kind. Volgens het wetsvoorstel, dat in artikel 2 terugwerkende kracht van verkrijging van het Nederlandschap uitsluit, wordt voor het bezit van de Nederlandse nationaliteit alleen de tijd na de erkenning in rekening gebracht.

De mogelijkheden om door erkenning van een buiten Nederland verblijvend kind het vreemdelingenbeleid met betrekking tot uit het buitenland afkomstige adoptiekinderen te doorbreken, zijn zeer gering. Aangezien een kind slechts door een echtpaar kan worden geadopteerd en erkenning nietig is indien zij is gedaan door een gehuwde man, wiens huwelijk meer dan 306 dagen voor de geboortedag van het kind is voltrokken, zou slechts bij erkenning van een minder dan 307 dagen voor het huwelijk van de erkenner geboren buitenlands kind sprake kunnen zijn van doorbreking van het vreemdelingenbeleid met betrekking tot buitenlandse adoptiekinderen.

Dat in artikel 9 de term «naturalisatie» is gebezigd, terwijl tevoren steeds van «verlening van het Nederlandschap» is gesproken, vindt zijn verklaring in het feit dat daardoor begripsverwarring is voorkomen. Er zou anders immers hebben gestaan: «om, na de verlening van het Nederlandschap, die nationaliteit te verliezen». Voorkomen moest worden dat bij «die nationaliteit» gedacht zou kunnen worden aan het Nederlandschap. De tekst van artikel 15, sub d, sluit aan bij die van artikel 9, lid 1, sub b.

Ik stel mij voor beide Kamers der Staten-Generaal jaarlijks op de hoogte te stellen van het gevoerde beleid. In het uit te brengen verslag zal ik niet alleen aantallen van ingewilligde en afgewezen verzoeken vermelden, maar ook aangeven in wat voor gevallen verzoeken zijn afgewezen.

Het ligt niet in mijn voornemen richtlijnen vast te stellen met betrekking tot de vraag wanneer een verzoeker heeft voldaan aan het bepaalde in artikel 9, lid 1, sub b, van het wetsvoorstel. Ieder geval zal op zijn eigen merites worden beoordeeld. In het algemeen zal geen afstand van de oorspronkelijke nationaliteit worden geëist, wanneer verzoeker daardoor in bestaans- of gewetensnood komt. Indien een verzoeker meent dat van hem het doen van afstand niet mag worden gevergd, kan hij in beroep gaan bij de Afdeling rechtspraak van de Raad van State.

De V.V.D.-fractie zou graag een overzicht ontvangen van categorieën van gevallen waarin volgens het stelsel van het wetsvoorstel een meervoudige nationaliteit kan ontstaan. Deze categorieën zijn de volgende:

(Artikel 3, lid 1) kinderen die bij geboorte aan de ene ouder het Nederlandschap, aan de andere ouder een andere nationaliteit ontleen.

(Artikel 3, lid 3) kinderen die aan (een van) beide ouders (een) andere nationaliteit(en) ontleen en als behorende tot de derde in het Koninkrijk wonende generatie Nederlander zijn.

(Artikel 4) kinderen die aan hun moeder een andere nationaliteit ontleen en door erkenning (ook) Nederlander worden.

(Artikel 5) kinderen die door adoptie Nederlander worden en daardoor de oorspronkelijke nationaliteit niet verliezen.

(Artikel 6, lid 1, a) zij die voor het Nederlandschap opteren en volgens hun nationale wet daardoor hun oorspronkelijke nationaliteit niet verliezen.

(Artikel 7, e.v.) zij aan wie het Nederlandschap wordt verleend, terwijl hun oorspronkelijke nationaliteit behouden blijft.

Het aantal gevallen dat jaarlijks in elke categorie te verwachten valt kan ik niet schatten. Wat de praktische moeilijkheden betreft die een uitvloeisel zijn van meervoudige nationaliteit zou ik willen opmerken dat, wanneer het wetsvoorstel wet zal zijn geworden, er geen nieuwe moeilijkheden ontstaan. Alleen het aantal gevallen zal toenemen. Hierbij kan worden bedacht dat door wijziging van de nationaliteitswetten van een aantal landen, waardoor kinderen ook de nationaliteit van die landen aan hun moeder zijn gaan ontlenen, het aantal bipatride Nederlanders reeds aanmerkelijk is toegenomen.

Aan een nadere concretisering van het begrip «inburgering» zal, hoewel daaraan in de wet een zekere omschrijving is gegeven, niettemin bij de adviserende instanties behoefte bestaan. Een nadere verklaring zal in de vorm van een instructie worden gegeven. Deze instructie zal ik ter kennis van de beide Kamers der Staten-Generaal brengen. Het lijkt mij niet nodig deze kennisgeving «vertrouwelijk» te doen zijn. Door de openbaarheid ervan zal een verzoeker daarop een beroep kunnen doen.

Wanneer in een geval waarin artikel 10 toepassing heeft gevonden een verzoek om naturalisatie wordt afgewezen, ontmoet het geen bezwaar dat de verzoeker na de afwijzing op de hoogte wordt gesteld van het advies van de Raad van State.

De opmerking in de memorie van antwoord (blz. 7), dat de ervaringen er niet op wijzen dat de eis van het doen van afstand een belemmering zou zijn om het Nederlanderschap aan te vragen, is niet ontkracht door de vermelding in de nota naar aanleiding van het eindverslag (blz. 10) dat na voorlichting aan Marokkanen, dat van hen geen afstand van hun nationaliteit wordt geëist, het aantal verzoeken om naturalisatie is gestegen. De mededeling betreffende de stijging van het aantal verzoeken is gedaan om aan te tonen dat de gegeven voorlichting enige uitwerking heeft gehad. Het betrof echter een stijging met enkele tientallen, die zich niet duidelijk heeft doorgezet.

De opmerking in de nota naar aanleiding van het eindverslag (blz. 9), dat het maar de vraag is of remigratie naar sommige landen niet reeds zou worden belemmerd door het enkele feit dat de gegadigde een andere nationaliteit heeft aangenomen, moet aldus worden verstaan dat de betrokkenen soms gegronde redenen kunnen hebben voor de veronderstelling dat hun naturalisatie tot Nederlander hun wederopname in het land van herkomst zal bemoeilijken, ook al hebben zij de nationaliteit van dat land behouden. Een voorbeeld vormen in dit opzicht de Marokkanen. Van het deskundigencomité van de Raad van Europa dat een onderzoek instelt naar de wenselijkheid van meervoudige nationaliteit voor migranten, is geen voorstel voor een overeenkomst of aanbeveling ter zake te verwachten.

Aan de bedenkingen, zoals onder meer geuit door het Inspraakorgaan Welzijn Molukkers, tegen de verwerving van rechtswege van het Nederlanderschap door staatloze Molukse kinderen, behorende tot de z.g. derde generatie, kan ten principale niet meer worden tegemoet gekomen. In het oorspronkelijke wetsvoorstel stond ook voor deze kinderen de mogelijkheid tot optie voor het Nederlanderschap open. Door aanneming van het amendement op stuk 32 is daarvoor de verkrijging van rechtswege in de plaats gekomen.

Het aantal staatloze Molukkers in Nederland is niet nauwkeurig aan te geven. Ten einde tot een redelijke schatting te komen, is een steekproef uitgevoerd in het kaartstelsel dat bij het ministerie van Justitie is aangelegd betreffende Molukkers die in 1950/1951 naar Nederland zijn overgebracht en van hun vóór 1958 in Nederland geboren kinderen (van 14 november 1958 af werden de Molukkers ingeschreven in de gewone bevolkingsadministratie). Van de 100 Molukkers op wie de steekproef betrekking had, bleken er op 1 juli 1984 66 Nederlander te zijn door naturalisatie, medenaturalisatie of optie. Aangezien voorts mag worden aangenomen dat veel van de na 14 november 1958 geboren kinderen Nederlander zijn door naturalisatie, medenaturalisatie, optie of van rechtswege sedert hun

geboorte, lijkt de veronderstelling verantwoord, dat 75 à 85% van de in Nederland wonende Molukkers het Nederlandschap bezit. Van de overigen bezit een niet onbeduidend aantal de Indonesische nationaliteit. Het aantal staatloze Molukkers bedraagt derhalve thans vermoedelijk niet veel meer dan 10% van het totaal.

Gelet op deze uitkomst zal slechts een kleine minderheid van de Molukse kinderen van de derde generatie het Nederlandschap niet aan één van de ouders ontlene en derhalve de Nederlandse nationaliteit verkrijgen krachtens het bepaalde in artikel 3, lid 3, van het wetsvoorstel. Die verkrijging vindt uitsluitend plaats bij geboorte na het inwerkingtreden van de wet. De opzet van het wetsvoorstel brengt ook overigens niet mede dat het Nederlandschap van rechtswege wordt verworven bij het bereiken van de dienstplichtige leeftijd. Bij de beantwoording van de vraag van de leden van de fractie van P.v.d.A. omtrent artikel 3, lid 3, in het vervolg van deze memorie komt nog ter sprake, of Nederlanders van Molukse afkomst, bij wie politieke bezwaren tegen dienst in de Nederlandse krijgsmacht bestaan, van de dienstplicht kunnen worden vrijgesteld.

Met genoegen heb ik geconstateerd dat het lid van de P.P.R.-fractie het wetsvoorstel als een verbetering ziet ten opzichte van de huidige situatie, al had hij liever gezien dat het Nederlandschap gemakkelijker verkrijgbaar was gemaakt. Dat de verwerving van de Nederlandse nationaliteit de rechtszekerheid voor hier te lande verblijvende personen bevordert en ook als stap in het proces van integratie in de Nederlandse samenleving kan worden beschouwd, betwist ik niet. Dat neemt echter niet weg, dat in bepaalde gevallen overwegende bezwaren tegen de verlening van het Nederlandschap kunnen bestaan. Ik stel mij evenwel voor het tot dusver gevolgde ruimhartige naturalisatiebeleid te handhaven. De toetsbaarheid wordt uitgebreid, doordat de wetsnaturalisaties – waarbij, in geval van afwijzing, geen beroep mogelijk is – worden afgeschaft.

#### *Artikel 3, lid 3*

De vraag van de leden van de C.D.A.-fractie of te eniger tijd is overwogen om een onderscheid te maken tussen de gevolgen van de Nederlandse nationaliteit voor de bevolking van Nederland enerzijds en de bevolking van de Nederlandse Antillen anderzijds, beantwoord ik ontkennend.

#### *Artikel 6*

De leden van de C.D.A.-fractie vragen zich af waarom de leeftijdsgrens van 25 jaar is gehandhaafd, terwijl het argument, dat verzoekers de militaire dienst zouden willen ontgaan, eerder zou pleiten voor het leggen van de grens bij 21 jaar. Gekozen is voor de leeftijd van 25 jaar omdat dan een ruimere termijn ontstaat waarbinnen de optie kan worden uitgebracht. Zulk een ruimere periode kan vooral van belang zijn voor degenen die hun beslissing hieromtrent willen uitstellen tot zij – bij voorbeeld na een opleiding – er zeker van zijn dat zij hun toekomst binnen het Koninkrijk zien. Het is juist dat zij na het bereiken van de leeftijd van 25 jaar kunnen worden genaturaliseerd, maar dan zullen zij aan alle gestelde voorwaarden – ook bij voorbeeld aan die van de betaling – moeten voldoen.

De leden van de C.D.A.-fractie vragen wie, indien iemand gebruik maakt van de optiemogelijkheid van artikel 6, lid 1, onder b, het bewijs moet leveren dat de optant sedert zijn geboorte staatloos is.

Indien een vreemdeling meent een optierecht te bezitten, kan hij de optie uitbrengen. Wanneer de administratie van mening is dat de optie geen rechtsgevolg heeft omdat de optant niet staatloos is sedert zijn geboorte, zal hem dat worden meegedeeld. Hij kan dan aan de rechtbank te 's-Gravenhage verzoeken, vast te stellen dat hij (door optie) het Nederlandschap bezit.

## Artikel 7

De leden van de C.D.A.-fractie zouden graag vernemen aan welke instanties advies omtrent naturalisatieverzoeken zal worden gevraagd. Ik stel mij voor, overeenkomstig het advies van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten dat mij intussen heeft bereikt, in eerste instantie het advies te vragen van de burgemeester van de woonplaats. Deze zal zich, wat betreft de verblijfstitel en de gedragingen van de verzoeker, laten voorlichten door de politie ter plaatse. Daarnaast worden door het ministerie de gegevens van de justitiële documentatiedienst opgevraagd. Indien het advies van de burgemeester, hetzij positief, hetzij negatief, geen twijfel doet rijzen omtrent de te nemen beslissing, wordt geen nader advies ingewonnen. Is er wel reden tot twijfel dan wordt nader advies gevraagd, bij voorbeeld van de betrokken hoofdofficier van justitie. Het komt mij weinig zinvol voor om in een geval, waarin de burgemeester gunstig adviseert en er hoegenaamd geen of nauwelijks vermeldenswaardige negatieve gegevens voorhanden zijn, het openbaar ministerie in te schakelen.

De leden van de C.D.A.-fractie stelden voorts de vraag, op welke wijze de Kamer controle zal kunnen uitoefenen op het gevoerde beleid. Zoals ik reeds in antwoord op een overeenkomstige vraag van de leden van de fractie van de V.V.D mededeelde, zal telkenjare aan de beide Kamers der Staten-Generaal verslag worden gedaan van het gevoerde beleid, waarbij onder meer zal worden ingegaan op de redenen die aanleiding hebben gegeven tot afwijzing van verzoeken. Aangezien de advisering zal plaatsvinden aan de hand van een instructie, die eveneens ter kennis van de Staten-Generaal zal worden gebracht, verwacht ik niet dat in een belangrijk aantal gevallen in afwijking van het advies ten gunste van de verzoeker zal worden beslist. Voor zover discrepanties mochten voorkomen uit onduidelijkheid van de instructie, is er aanleiding deze aan te passen. Ook daarvan zal verslag worden gedaan. Voor het overige lenen verschillen in beoordeling van gegevens in individuele gevallen, die tussen de adviserende en de beslissende instantie mochten bestaan, zich niet voor rapportage in een jaarverslag.

Voor een commissie, die zou moeten worden ingeschakeld alvorens na afwijzend advies het Nederlandschap kan worden verleend, zie ik geen plaats. Zo'n commissie zou niet vergelijkbaar zijn met de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken, doch juist – voor zover deze laatste fungeert als adviserende instantie met betrekking tot de herziening van afwijzende beslissingen – het tegendeel daarvan vormen.

## Artikel 8, lid 1 c

De leden van de C.D.A.-fractie konden het nog steeds niet eens zijn met de uitleg die aan de woorden «werkelijk verblijf» wordt gegeven. Met hen ben ik van mening dat die 5 jaren ook werkelijk in Nederland of de Nederlandse Antillen moeten zijn doorgebracht ten einde de inburgering van de verzoeker te verzekeren. Ook deel ik de mening van de leden van de C.D.A.-fractie dat de wetgever met een dergelijke omschrijving niet kan beogen een illegale situatie te premiëren. Dat neemt niet weg, dat bij de berekening van de termijn in een concreet geval een periode van illegaal verblijf niet buiten beschouwing kan blijven, aangezien in het begrip «woonplaats of werkelijk verblijf» de eis van legaliteit niet is uitgesloten. Naar blijkt uit de jurisprudentie wordt ook de vraag of iemand woonplaats of werkelijk verblijf heeft in de zin van artikel 10 Boek 1 BW uitsluitend beantwoord aan de hand van feitelijke omstandigheden.

De uitspraken van de Afdeling rechtspraak van de Raad van State, die niet alleen de Vreemdelingenwet betreffen maar ook de Toescheidingsovereenkomst met Suriname geven eenzelfde uitleg aan het begrip woonplaats of werkelijk verblijf. In de nota naar aanleiding van het verslag aan de Tweede Kamer omtrent de wetsontwerpen 17 822 t/m 17 904 (zitting



1982–1983, 17 822 enz., 6) ben ik uitvoerig op de onderhavige kwestie ingegaan. Ik heb er op gewezen dat zowel uit de strekking van artikel 10, boek 1, BW, als uit de rechtspraak van de Raad van State voortvloeit, dat bij de uitleg van het begrip «woonplaats of werkelijk verblijf» in artikel 3 van de Wet op het Nederlanderschap gedacht moet worden aan feitelijk wonen of verblijven. Het is immers niet aannemelijk dat aan die woorden in de Wet op het Nederlanderschap een andere betekenis zou toekomen dan in andere hier vermelde wettelijke regelingen. Ook iemand die illegaal naar Nederland komt en na verloop van tijd in het bezit wordt gesteld van een vergunning tot verblijf, moet derhalve geacht worden woonplaats in Nederland te hebben sinds zijn datum van binnenkomst.

De leden van de C.D.A.-fractie wijzen op de wetsgeschiedenis van de Wet op het Nederlanderschap. In de bovenaangehaalde nota naar aanleiding van het verslag heb ik daaromtrent gezegd dat bij de parlementaire behandeling van het wetsontwerp welke leidde tot de wet van 8 september 1976, Stb. 465, van regeringszijde het navolgende standpunt is ingenomen: het verblijf van degenen die krachtens artikel 5 van de Wet op het Nederlanderschap bij beschikking kunnen worden genaturaliseerd, dient legaal te zijn. Daarmede is niet gezegd dat de eis van legaliteit in het begrip «woonplaats of werkelijk verblijf» zou zijn besloten. In artikel 5 is overigens geen sprake van woonplaats of werkelijk verblijf gedurende een bepaalde periode. Slechts de legaliteit van het verblijf ten tijde van de naturalisatie dient vast te staan; deze eis vloeit voort uit de beleidsoverweging dat het onjuist zou zijn het Nederlanderschap met het daaraan verbonden verblijfsrecht te verlenen aan personen tegen wier voortdurend verblijf in Nederland, of de Nederlandse Antillen, bezwaar bestaat. Voor het overige moge ik verwijzen naar de genoemde nota naar aanleiding van het verslag.

#### *Artikel 8, lid 2*

De hoedanigheid van Nederlands onderdaan-niet-Nederlander verkreeg ieder die vóór 27 december 1949 in het voormalige Nederlands-Indië, in Suriname of in de Nederlandse Antillen werd geboren en niet het Nederlanderschap bezat. Verder degenen die tussen 27 december 1949 en 1 oktober 1962 in het voormalige Nederlands Nieuw-Guinea waren geboren en niet het Nederlanderschap bezaten. Zij die de staat van Nederlands onderdaan-niet-Nederlander bezaten, bezaten daardoor de Nederlandse nationaliteit. Daarin en in de omstandigheid dat zij de Nederlandse nationaliteit buiten hun toedoen hebben verloren is de rechtsgrond gelegen, dat ten aanzien van hen niet de eis is gesteld dat zij 5 jaar woonplaats in Nederland moeten hebben gehad om voor naturalisatie in aanmerking te kunnen komen. Dit is trouwens conform het huidige artikel 5, onder a, voor zover daarin geen woontermijn als eis is gesteld. Hetzelfde geldt ten aanzien van personen die te eniger tijd het Nederlanderschap hebben bezeten, ook al zijn zij niet in Nederland geboren en hebben zij daar nimmer gewoond. Voor hen geldt bovendien, dat zij dikwijls door hun opvoeding met Nederland verbonden zijn. Het behoeft overigens geen betoog, dat naturalisatie van voormalige Nederlandse onderdanen-niet-Nederlanders steeds zeldzamer wordt.

#### *Artikel 8, lid 4*

De leden van de C.D.A.-fractie vragen of het hier bepaalde enigerlei gevolg heeft voor de toelating van vreemdelingen. Dat is niet het geval. De bepalingen van het vreemdelingenrecht betreffende de toelating en het verblijf zijn op betrokkenen onverkort van toepassing.

De zorg van deze leden dat het verschijnsel van schijnrelaties, dat – voor zover het het huwelijk betreft – door het tweede lid wordt teruggedrongen, door het bepaalde in lid 4 weer de kop opsteekt, deel ik niet. Voorwaarde voor naturalisatie is in de eerste plaats, dat geen bezwaar bestaat tegen

verblijf voor onbepaalde tijd in Nederland, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen, van betrokkene, zoals gesteld in lid 1, onder b. Daarnaast is in het vierde lid voor naturalisatie van niet-huwelijkse partners een minimumtermijn van 3 jaren verblijf in Nederland gesteld.

#### *Artikel 9, lid 1*

Bij gevaar voor de volksgezondheid – waaromtrent de leden van de C.D.A.-fractie een vraag stellen – moet worden gedacht aan bepaalde laakbare handelingen, zoals onbevoegde uitoefening van de geneeskunst en handel in drugs.

Eerder in deze memorie ben ik – naar aanleiding van een vraag van de leden van de P.v.d.A. – reeds uitvoerig ingegaan op de kwestie van de verenigbaarheid van het wetsvoorstel met het Verdrag van New York van 1957 inzake de nationaliteit van de gehuwde vrouw. In die beschouwing is ook de vraag die de leden van de fractie van het C.D.A. dienaangaande stelden, beantwoord. Ik volsta derhalve te dezer plaatse met een verwijzing.

#### *Artikel 9, lid 2*

De leden van de C.D.A.-fractie vragen of nog eens kan worden uiteengezet waarom deze bepaling in de wet is opgenomen.

De bepaling is een uitvloeisel van hetgeen is bepaald in artikel 5, tweede lid, van het Verdrag van New York tot beperking van staatloosheid. In artikel 9, lid 2, dat betrekking heeft op personen die tijdens de minderjarigheid het Nederlanderschap hebben verloren door erkenning, wettiging of adoptie – *hetgeen zich zelden meer zal voordoen, aangezien het Nederlanderschap niet wordt verloren zolang de andere ouder Nederlander is* – wordt gesproken van een opgelegde straf van 5 jaar, omdat de bepaling in overeenstemming moet zijn met de bepaling van het Verdrag van New York. Daarin wordt niet gesproken van een strafbaar feit, dat met gevangenisstraf van meer dan 5 jaar is bedreigd, maar van een opgelegde straf van 5 jaar. Het wettelijke strafmaximum komt als criterium minder in aanmerking, aangezien de ernst van het in concreto begane feit van belang is.

#### *Artikel 9, lid 3*

De leden van de C.D.A.-fractie vragen wat de gevolgen zijn van deze bepaling voor de adviesprocedure ten aanzien van naturalisatieverzoeken, zoals die tot nu toe gebruikelijk is.

De mogelijkheid tot aanhouding van de beslissing op een verzoek voor maximaal 2 maal 6 maanden zal niet altijd geheel voldoende zijn om, in gevallen waarin uitzicht bestaat dat op termijn tot naturalisatie kan worden besloten, de gewenste toestand te bereiken. Zo zal het kunnen voorkomen dat verzoekers, die met het oog op hun inburgering een cursus in de Nederlandse taal volgen, niet binnen de maximale termijn van aanhouding tot een bevredigend kennisniveau kunnen komen. Ook doen zich bij uitzondering gevallen voor waarin te verwachten is dat een uit hoofde van de openbare orde bestaand bezwaar tegen naturalisatie na verloop van langere tijd zal zijn weggenomen, bij voorbeeld door gunstig verloop van een door de strafrechter opgelegde proeftijd.

De voorliggende bepaling geeft mij echter geen mogelijkheid tot nadere aanhouding, zodat ik de verzoeken zal moeten afwijzen.

#### *Artikel 11, lid 1*

De leden van de C.D.A.-fractie vragen op welke gronden aan het minderjarige niet-Nederlandse kind van een genaturaliseerde ouder het Nederlanderschap kan worden onthouden. Dit zal als regel geschieden wanneer een minderjarige niet in het Koninkrijk, doch – bij voorbeeld met een van de

ouders of bij de grootouders – in het buitenland verblijf heeft. Zulk een kind wordt niet in de gelegenheid gesteld zijn mening omtrent mede-naturalisatie kenbaar te maken. Gehoord wordt wel het kind dat voor mede-naturalisatie in aanmerking komt. Hem wordt gevraagd of het daar prijs op stelt. Is dat niet het geval, dan zal het niet worden meegenaturaliseerd. Dit is ook het geval wanneer de wettelijke vertegenwoordiger daartegen bezwaar heeft. Dit laatste doet zich bij voorbeeld voor, wanneer de ouders zijn gescheiden en de met de voogdij belaste ouder bezwaar heeft tegen de mede-naturalisatie met de andere ouder.

#### *Artikel 12, lid 1*

De leden van de C.D.A.-fractie vragen of deze bepaling van overeenkomstige toepassing is op de minderjarige die mede wordt genaturaliseerd. Dit is inderdaad het geval. De leden 3 en 4 van artikel 7 Boek 1 BW zijn hier naar mijn oordeel van toepassing.

Omtrent de goedkeuring en uitvoering van de Overeenkomst van München van 5 september 1980 inzake het recht dat van toepassing is op de geslachtsnamen en voornamen (Trb. 1981, 72) is advies gevraagd aan de Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht en de Permanente Commissie van advies voor de zaken van de burgerlijke stand en voor nationaliteitsaangelegenheden. Naar verwachting zal de advisering over enkele maanden haar beslag hebben gekregen. Vermoedelijk kan in de eerste helft van 1985 worden beslist, of een voorstel tot goedkeuring van de overeenkomst zal worden gedaan.

#### *Artikel 15*

In antwoord op de vraag van de leden van de C.D.A.-fractie betreffende de buitenlands-politieke consequenties van het verval van de bepaling, dat het Nederlanderschap wordt verloren door zich zonder Koninklijk verlof in vreemde krijgs- of staatsdienst te begeven, kan in de eerste plaats worden opgemerkt dat dienstneming bij guerilla-bewegingen ook thans niet tot verlies van het Nederlanderschap leidt. Algemeen aanvaard is de opvatting dat onder «vreemde krijgsdienst» in artikel 7, eerste lid, aanhef en onder 4°, van de huidige wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap uitsluitend dienst bij de krijgsmacht van een vreemde mogendheid moet worden verstaan. Dat een Nederlander met behoud van zijn nationaliteit dienst kan doen bij de krijgsmacht van een ander land, zal bij dat land niet op bezwaren stuiten. Voor internationale incidenten behoeft te minder te worden gevreesd, nu een verliesbepaling als die van het huidige artikel 7, eerste lid, aanhef en onder 4°, in vrijwel geen enkele wetgeving meer voorkomt. Bedacht moet ook worden dat een Nederlander die in dienst van een andere mogendheid treedt, hetzij als burger hetzij als militair, niet altijd op hulp en bijstand vanwege de Nederlandse regering zal kunnen rekenen.

Hoeveel Nederlanders er ingevolge het bepaalde in artikel 15, sub c, het Nederlanderschap zullen verliezen, is moeilijk te schatten. Het verlies ingevolge deze bepaling zal, wanneer de nieuwe rijkswet op 1 januari 1985 in werking treedt, niet intreden vóór 1 januari 1995. Meestal zal de vreemde nationaliteit, die naast het Nederlanderschap is verkregen, zijn ontleend aan geboorte op het grondgebied van de betrokken staat. Nederlanders geboren in een land dat het *ius soli* niet kent, zoals de Bondsrepubliek Duitsland waar een belangrijk deel van de ± 1 000 000 buiten Nederland gevestigde Nederlanders woont, bezitten meestal geen andere nationaliteit, tenzij zij die aan hun moeder ontleen. De bedoelde personen zijn veelal als monopatride Nederlander naar elders vertrokken.

#### *Artikel 19*

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen, waarom de gebondenheid aan een met toepassing van artikel 17 gegeven rechterlijke beschikking, waarbij

is vastgesteld dat iemand al dan niet het Nederlanderschap bezit, beperkt is tot de administratie en zich niet mede uitstrekt tot andere rechterlijke instanties.

De in artikel 19 aangelegde beperking volgt uit de bestaande rangorde in de onderlinge verhouding tussen Nederlandse rechterlijke instanties. Daarin past geen formele gebondenheid aan beslissingen van gerechten van gelijke of lagere rang of van andere signatuur. Arrondissementsrechtbanken zijn niet aan elkaars beslissingen gebonden. Een gerechtshof is niet gebonden aan een beslissing van een arrondissementsrechtbank. Evenmin bestaat een zodanige afhankelijkheid tussen burgerlijke en administratieve gerechten. Er kan echter op worden vertrouwd, dat in de praktijk een nationaliteitsvaststelling door de Haagse rechtbank of het Antilliaanse Hof van Justitie door andere rechters zal worden gerespecteerd. Afwijking daarvan is niet te verwachten, tenzij nieuwe relevante feiten aan het licht treden.

#### *Artikelen 17-19*

De procedure, voorzien in artikel 17, is bedoeld om in de plaats te treden van een reeks bijzondere beroeps- en beklagmogelijkheden, zoals die van artikel 43 van de Vreemdelingenwet. Een voorstel tot aanpassing van een aantal bijzondere wetten kan binnenkort tegemoet worden gezien.

De procedure van artikel 17 is niet als «secundair» bedoeld, aangezien zij los staat van elke andere procedure. Voor het geval een geding over een ander onderwerp niet tot een einde kan worden gebracht zonder dat is beslist over de vraag of een bij de zaak betrokkene al dan niet het Nederlanderschap bezit, geeft artikel 20 een regel. Het is mogelijk, dat zo'n geding aanhangig wordt gemaakt terwijl een procedure op grond van artikel 17 loopt. Het is aannemelijk dat de uitkomst van die procedure wordt afgewacht, indien de rechter of administratieve beroepsinstantie die in het aanhangige geding moet beslissen, daarvan op de hoogte is. De administratie is voor het vervolg alleen gebonden aan de met toepassing van artikel 17 gegeven beschikking.

#### *Artikel 21*

De leden van de C.D.A.-fractie vragen of de door Nederlandse diplomatieke en consulaire ambtenaren bijgehouden registers voldoende betrouwbaar zijn om te zijner tijd de termijn als bedoeld in artikel 15c vast te stellen. Deze vraag moet ontkennend worden beantwoord. Er is immers geen enkele verplichting voor Nederlanders die elders zijn gevestigd, zich bij de Nederlandse ambassade of het Nederlandse consulaat aan te melden. Zij die de nationaliteit van het land van hun woonplaats mede bezitten komen bij voorbeeld niet in aanmerking voor een Nederlands paspoort en zullen er dan ook weinig of geen behoefte aan hebben zich met die ambassade of dat consulaat in verbinding te stellen. De voor het vaststellen van het verlies van het Nederlanderschap nodige gegevens zullen moeten worden verkregen van de autoriteiten van het land van de woonplaats. Die autoriteiten zijn trouwens ook de enige die met volkomen zekerheid kunnen verklaren dat de betrokkenen (nog) de nationaliteit van dat land bezitten.

#### *Artikel 27*

De leden van de C.D.A.-fractie vragen waarom niet is gekozen voor verkrijging van het Nederlanderschap van rechtswege voor de hier bedoelde groep kinderen.

Aan optie is de voorkeur gegeven, omdat het minder gewenst is het Nederlanderschap van rechtswege toe te kennen in die gevallen waarin die verkrijging mogelijk niet op prijs wordt gesteld.

De nationaliteit die een kind aan zijn vader ontleent gaat door optie voor het Nederlanderschap zelden verloren. Alleen wanneer het kind zelf opteert – waarvoor het 18 jaar oud moet zijn – gaat onder de door de leden van de C.D.A.-fractie genoemde omstandigheden de nationaliteit, die het aan zijn vader ontleent, verloren.

De opmerkingen van de leden van de fractie van de P.v.d.A. naar aanleiding van de onderscheiden artikelen beantwoord ik als volgt.

#### *Artikel 3, lid 3*

Voor het antwoord op de vraag, hoeveel Molukkers thans nog staatloos zijn, moge ik verwijzen naar hetgeen eerder in deze memorie is medegedeeld in antwoord op de laatste vraag van de leden van de fractie van de V.V.D.

De minister van Defensie is van oordeel dat Nederlanders van Molukse afkomst, die het Nederlanderschap als opgedrongen ervaren, niet langs wettelijke weg van militaire dienstplicht kunnen worden vrijgesteld. Een daartoe strekkende voorziening zou niet passen in het systeem van de dienstplichtwetgeving, dat voor de vrijstelling uitgaat van naar objectieve criteria omschreven groepen dienstplichtigen. De Wet gewetensbezwaren militaire dienst kan geen toepassing vinden, aangezien het bezwaar van betrokkenen tegen de vervulling van militaire dienst in de Nederlandse krijgsmacht geen verband houdt met het gebruik van middelen van geweld waarbij men daardoor kan worden betrokken. Vrijstelling op grond van subjectieve ervaring van het Nederlanderschap als een opgedrongen status zou trouwens niet beperkt kunnen blijven tot degenen die de Nederlandse nationaliteit bij geboorte hebben verkregen op grond van het bepaalde in artikel 3, lid 3. Die ervaring kan immers ook bestaan bij degenen die het Nederlanderschap krachtens het bepaalde in artikel 3, lid 1, aan een van de ouders ontleen. Zo bezien is een vrijstellingsregeling die uitsluitend voor Nederlanders van Molukse afkomst zou gelden ook niet goed verdedigbaar.

#### *Artikel 8, 1ste lid, onder d*

Met de leden van de P.v.d.A.-fractie ben ik van mening dat voor de interpretatie van deze bepaling aansluiting moet worden gezocht bij hetgeen de indieners van het amendement, dat tot deze bepaling heeft geleid, hebben opgemerkt. Dit brengt mee dat in grote lijnen het huidige beleid zal worden voortgezet. Dit betekent onder meer dat bij de beoordeling van de taalvaardigheid van verzoekers rekening zal worden gehouden met hun vermogen zich het Nederlands (nog) eigen te maken. Ook zullen, wanneer een echtpaar naturalisatie vraagt, hun verzoeken op het punt van de inburgering in samenhang worden beoordeeld.

#### *Artikel 9, lid 1, onder c*

Aan het bepaalde in de bijlage bij het Verdrag van Straatsburg, onder 1, kan naar mijn mening geen argument worden ontleend tegen de algemene gelding van het beginsel dat een staat zijn nationaliteit niet verleent aan burgers van een andere staat, die in die andere staat wonen. De bepaling heeft geen verdere strekking dan dat zij een voorbehoud toelaat waardoor de oorspronkelijke nationaliteit niet teloor gaat bij vrijwillige verkrijging van een andere, terwijl de betrokkene nog in de staat van zijn oorspronkelijke nationaliteit woont. Het betreft dus een geval waarin bij uitzondering dubbele nationaliteit wordt aanvaard. Dat de bepaling rekening houdt met de mogelijkheid dat iemand die nog in het land van zijn oorspronkelijke nationaliteit woont door naturalisatie, optie of reïntegratie een andere nationaliteit verkrijgt, betekent niet dat de verlening van die andere nationaliteit in dat geval niet tot de uitzonderingen zou behoren.

Artikel 3, lid 1, van het Verdrag van New York van 1957 heeft, zoals eerder in deze memorie uiteen is gezet, evenmin de strekking het beginsel

dat een staat zijn nationaliteit niet verleent aan burgers van een andere staat, die in die andere staat wonen, te ontcrachten.

Mij is geen vreemde wetgeving bekend, waarin het bedoelde beginsel gestalte heeft gekregen. De praktijk is echter in het algemeen dezelfde als die welke te onzent bestaat. In de meeste landen is trouwens het hebben van woonplaats aldaar – bijzondere uitzonderingen daargelaten – een van de hoofdvoorwaarden voor naturalisatie.

#### *Artikel 10*

De P.v.d.A.-fractie zal graag vernemen wat moet worden verstaan onder de hier genoemde «bijzondere gevallen». In aansluiting aan hetgeen op blz. 27 en 28 van de memorie van antwoord is gesteld in antwoord op een vraag van de Tweede-Kamerfractie van de P.v.d.A., kan worden opgemerkt dat, behalve aan personen die voor een verlangde functie het Nederlandschap moeten bezitten, gedacht kan worden aan de echtgenote van een Nederlandse diplomatieke ambtenaar, voor welke vrouw het bezit van het Nederlandschap weliswaar niet noodzakelijk, maar toch gewenst is. Ook kan zich de situatie voordoen dat politieke omstandigheden naturalisatie gewenst doen zijn. Te denken ware aan het geval dat de echtgenote van een Nederlander niet, althans moeilijk, een uitreisvisum uit haar land kan krijgen, dan nadat haar het Nederlandschap is verleend.

In zulke bijzondere gevallen behoeft niet eerst de gewone procedure te worden gevolgd. Vreemdelingen wier verzoek is afgewezen kunnen daarna niet met een beroep op artikel 10 een nieuwe procedure doen aanvangen. Zou aanleiding zijn gevonden tot inwilliging van het verzoek met afwijking van de gewone vereisten voor naturalisatie, dan zou reeds bij de behandeling van het verzoek de weg van artikel 10 zijn gevolgd. Een beschikking houdende afwijzing van een verzoek om naturalisatie wordt niet genomen, wanneer er goede gronden zijn om naturalisatie volgens de procedure van artikel 10 in overweging te nemen.

Van elke afwijzing van een naturalisatieverzoek waaromtrent de Raad van State niet is gehoord, is beroep mogelijk. Dat geldt ook voor gevallen waarin voor inwilliging van het verzoek de procedure van artikel 10 had moeten worden gevolgd. Is echter aan de Raad van State een voorstel gedaan en wijst de Raad dit af, dan zal geen beroep meer mogelijk zijn. Ik acht dit niet onbevredigend, omdat ook in dat geval het verzoek mede door de Raad van State is beoordeeld. Uiteraard zal het een ieder vrij staan zich tot de Staten-Generaal te wenden, maar de Staten-Generaal zullen de naturalisatie dan alleen nog kunnen bevorderen door een initiatiefwet.

#### *Artikel 17 t/m 20*

De betekenis van een procedure op grond van artikel 17 volgt uit het bepaalde in artikel 19. Door de uitkomst van de procedure staat in den vervolge voor de gehele administratie vast of de betrokkene al dan niet het Nederlandschap bezit, c.q. heeft bezeten. Mijn door de leden van de fractie van de P.v.d.A. aangehaalde opmerking tijdens de uitgebreide commissievergadering van 23 januari 1984 diende ten betoge, dat een latere uitspraak van een rechter of administratieve beroepsinstantie, waarin een beslissing omtrent de nationaliteit is geïmpliceerd, niet boven de met toepassing van artikel 17 gegeven rechterlijke beschikking zou moeten prevaleren, zoals was voorgesteld in het amendement op stuk 49. De betekenis van de procedure op grond van artikel 17 wordt daardoor nog eens benadrukt.

De staatssecretaris van Justitie,  
V. N. M. Korte-van Hemel